

figuráit elevenítik meg szatirikus ábrázolásban. A nagyapa és A nászút, szadistává lett kispolgárokról szólnak. A lélektelen lumpenproletár ítélete A sötétben című életkép... Ha Zsolt Béla írásait olvassuk, Dosztojevszkij jut eszünkbe, egy furcsa módon racionalizált Dosztojevszkij, aki nem lesötétített gyóntatószobában vallatja hőseit, hanem műtőasztalra fekteti őket és reflektorok kérérlhetetlen fénye mellett kajánul emeli bonckését a halálosvégű operációhoz.

A nő és a szocializmus, Bebel Ágoston nagy tudású szocialista író hatalmas munkája, amely német nyelven ötven kiadást, magyar nyelven pedig három kiadást ért el. A hatalmas és egyébként művésziesen megírt műnek előszavát Kéthly Anna magyar író írta nagy

hozzaértéssel. Bebel könyvét a nő és a család multbani helyzetének rajzolásával kezdi. A civilizáció, az emberi társadalomnak fokozatos fejlődését olyan alapos feldolgozással tárgyalja és ismerteti meg a leglaikusabb olvasójával is, hogy ezideig — szinte egyedülálló ez a mű a maga nemében. A multból a jelenbe érve, látjuk a nő jelenlegi életét a mai társadalom keretein belül. A nemi ösztön, a házasságnélküliség, a modern házasság, a házasság lehetősége, fölbomlása, a prostitúció s a nő jogi helyzete mind-mind egy összességben harcot jelentenek egy igazabb társadalmi rend kialakulásáért.

Érdekes és nagyon értékes ez a könyv; minden mai fiatalnak, minden nőnek el kellene olvasni...

A. A.

FOLYÓÍRAT-SZEMLE

A társadalmi és a bennünket közelebről érdeklő közgazdasági reformokra irányuló törekvés mindenkor jogosult, mert mindig vannak tökéletlenségek, melyek kiküszöbölése kívánatos és az élet is mindig halad, amivel számolni kell. A fejlődés nyugodt korszakai gyakran alábecsülik a ténytet; ebből származik bizonyos berendezések elkövesedése. A reformkorszakokat ezzel szemben a lendület jellemzi. Lázasan keresik az embereket az újat, kovácsolják a terveket, vágyódva az életnek új alapokra fektetése után. E lendület szükséges, ha igazán nagyot, jobbat akarunk alkotni. De van a lendületnek egy veszedelme is: várakozásunk túlcsigázása és a lehetőségek túlbecsülése. Az emberi lehetőségek pedig korlátozottak. Határokat szabnak nekik az ember tökéletlenségei, a dolgok benső logikája és az ezekből folyó társadalmi törvényszerűség. Az ember lendületében ezeket az akadályokat könnyen alábecsüli, mert nem szívesen hisz elkészületlenségében és nincs mindig

tisztában a társadalmi folyamatok bonyolult voltával. Minden komoly cselekvésnek azonban a megfontolás, a következményekkel való számolás a feltétele. Azt, amit vágyakozásunk, mint célt varázsol, össze kell vetnünk az életszemlélet által adott lehetőségekkel. Csak így születethetik igazán egészséges és reális reformszellem, mely a bajok igazi okát veszi reformjai célpontjául és helyesen tudja megvalósítani eszközeit. Csak így óvhatjuk meg magunkat attól, hogy látszatmegoldásokba sodródjunk, amelyek végeredményben nem változtatják meg a dolgokat, csupán új formákat hoznak, — írja Heller Farkas a Kat. Szemlében.

Ady-harisnya. Egy erdélyi magyar lapban olvastuk a következő hirdetést: Ha elegánsan akar ruházkodni, csakis ADY-harinyát viseljen. Az ügyes gyárosnak nagyszerű érzéke van a reklám iránt. Az Ady név már maga vonzó, nem feltétlenül szükséges, hogy a haris-

finomsága és pikáns fénye is vonzó legyen. Kombinében kérkedő reklámbabák lábán, ucca piszkában heverő reklám-cédulák fején olvashatjuk örökbecsű nagy költőnk nevét a selyem harisnya mellett. Világhírű költőnk nagy nevének e szomorú és piszkos üzleti kihasználása ellen a magyar fiataloknak, de különösen az erdélyi magyar fiataloknak kellene a leg-erélyesebben tiltakozniuk. Nem enged-

heti meg azt a magyar irodalom, hogy legkimagaslóbb alakjának nevét reklámtáblákra függesszék üzleti családoknak és nem engedheti meg azt sem, hogy az erdélyi magyar napi- és hetilapok az Ady-harisnya pikáns reklámaid oldalakon keresztül hirdessék. Minden valamire való ember jóérzése tiltakozik az ennyire mélységesen sértő névbitortás ellen.

SZEMELVÉNYEK

A sterilizáció kérdése. Az első, ami megdöbbenést az elfogulatlan megfigyelőt az, hogy miért nincsenek részletes tudományos megfigyelések minden sterilizált egyénről az operáció társadalmi, lélektani és pszichiai következményeit illetően. Gosnay és Popenoe (U. S. A.) 16.000 egyénre vonatkozó beszámolójukban kijelentik, hogy a sterilizáltak 80 százaléka megelégedett sorával. Érdekes volna ismerni a fennmaradó 20 százalék véleményét. Németországban a törvény életbeléptetése óta 53.000 személyt magtalanítottak, az eredményről azonban, legalább is külföldön, nem rendelkezünk tudományos feldolgozással. Mindenesetre a szükséges időbeli távolság is hiányzik ahhoz, hogy valóban felbecsülhessük a törvényes magtalanítás hasznát.

Kultúra címmel újabb magyar nyelvű folyóirat indul Szuboticán. Mi úgylátszik termékeny talajon vagyunk, ami a lapok és folyóiratok, egyszóval a sajtótermék kezdeményezését megindítását illeti. Ennyi próbálkozással és ennyi csalódott kezdeményezéssel sehohsem találtak még munkabíró és dolgozni akaró ifjak, mint itt. A jövő ezen a téren nálunk tényleg a képzetet homályába vész", de pillanatnyilag — gondolkozunk — van-e közösségünk és vannak-e olvasóink, akiknek érdeklődésére lehetne kulturális föllendülést építeni.

Abban semmiesetre sincs igaza az egyik cikkírónak, hogy itt „mindeddig senki sem tett semmit” és annyi akarás után megint nem történt semmi. Ez egy nagyon téves megvilágítás. Ha Kultúra szerkesztői tényleg azt hiszik, hogy az eddigi eredménytelenségek a kezdeményezők tévlenségére vezethetők vissza, akkor őket is az a nagy csalódás fogja érni, amely eddig minden ilyen munkáság összeomlását okozta.

Öntudatoság és fölvilágosultság hiányában vagyunk, előbb ezt az utat kell kiépítenünk, csak azután számíthatunk a „kultúrماغok elhíntésére”.

A munka és az áldozatkészség is cselekvésre késztet, ereje minden komoly szemlélt megkap, aki a társadalmi élet vérkeringését figyelemmel kíséri. Mégis tanácstalanul állunk az ilyen szemlélő legtöbbjével szemben. Immár két esztendeje annak, hogy munkásságunkkal törjük a vojvodinai közöny ugarát, — egyre fogyó reményekkel és szemléltink legtöbbje fölényes vállvergetéssel vagy bamba, erőszakos kritizálással méltányolja törekvéseinket. Már most az a kérdés merül fel kisebbségi társadalmunk életmegnyilvánulása előtt, hogy a közönys szemléltés szélcsendje, semmittevése-e sorsunk megoldásának útja, vagy az a munka, amely öntudatosít, összefog és egy olyan közösség létre-